

รายงานสถานการณ์โรคลีเจียนแนร์ (Legionellosis)

ข้อมูล ณ วันที่ 2 มีนาคม 2567

โรคลีเจียนแนร์

โรคลีเจียนแนร์ (Legionnaires disease) เป็นภาวะปอดอักเสบจากการติดเชื้อแบคทีเรีย *Legionella pneumophila* ซึ่งเป็นแบคทีเรียที่พบในแหล่งน้ำ โดยจะเพิ่มความเสี่ยงต่อการเกิดโรคในคนเมื่อเชื้อแบคทีเรียปนเปื้อนอยู่ในแหล่งน้ำที่คนใช้เป็นประจำ โดยไม่มีกระบวนการควบคุมคุณภาพน้ำที่ได้มาตรฐาน เช่น น้ำจากแหล่งพักของตึกหรืออาคาร น้ำพุ เป็นต้น โดยเชื้อแบคทีเรียชนิดนี้อาจทำให้เกิดอาการไม่รุนแรง หรือที่เรียกว่า ไข้ปอนติแอค (Pontiac fever) มีอาการเบื่ออาหาร อ่อนเพลีย ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ และมีไข้สูง โดยทั่วไปมักพบอาการใน 2-5 วันหลังจากสัมผัสเชื้อ ส่วนรายที่มีภาวะปอดอักเสบจะมีอาการไข้ ไอ หายใจเหนื่อยหอบ การป่วยค่อนข้างรุนแรงและอาจจะทำให้การหายใจล้มเหลวและเสียชีวิตได้

ระยะฟักตัวของโรค: 2-14 วันหลังจากได้รับเชื้อ ส่วนใหญ่จะปรากฏอาการภายใน 5-6 วัน

วิธีการติดต่อ: โดยการหายใจเอาเชื้อที่ปนเปื้อนอยู่ในละอองฝอยของน้ำ เช่น น้ำจากหอผึ่งเย็น ความร้อน (cooling towers) ของระบบปรับอากาศ ฝักบัวอาบน้ำ อ่างน้ำวน สระน้ำ น้ำพุ เครื่องมือช่วยหายใจ น้ำพุสำหรับตกแต่งอาคารสถานที่ต่าง ๆ รวมถึงการสำลักน้ำที่มีเชื้อเข้าไปในปอด ส่วนการแพร่เชื้อจากคนไปสู่คนยังไม่มีปรากฏ

กลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดอาการรุนแรง: ผู้สูงอายุ ผู้สูบบุหรี่ ผู้ที่มีการดื่มสุราหรือเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์จัด ผู้ที่มีภูมิคุ้มกันต่ำหรือเป็นโรคต่าง ๆ เช่น มะเร็ง โรคไต โรคปอด โรคเบาหวาน โรคติดเชื้อไวรัสเอชไอวี ผู้ที่อยู่ระหว่างการปลูกถ่ายเนื้อเยื่อ

สถานการณ์โรคลีเจียนแนร์

ข้อมูลจากการเฝ้าระวังเหตุการณ์จากโปรแกรมตรวจสอบข่าวการระบาด กรมควบคุมโรค ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2567 พบว่า มีการรายงานผู้ป่วยทั้งหมด 196 ราย มีผู้เสียชีวิต 4 ราย ส่วนใหญ่เป็นการรายงานจากผู้ป่วยที่เดินทางกลับจากท่องเที่ยวที่ประเทศไทยและกลับไปป่วยที่ประเทศต้นทาง 163 ราย (ร้อยละ 83.16) สัญชาติที่มีรายงานผู้ป่วยมากที่สุด คือ อังกฤษ สวีเดน เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ และฝรั่งเศส (รูปที่ 1) ส่วน 33 ราย (ร้อยละ 16.84) เป็นการรายงานจากผู้ป่วยที่เข้ารับการรักษาในประเทศไทย

ในผู้ป่วย 196 ราย พบว่า อัตราส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 3:1 กลุ่มอายุที่พบมากที่สุด 3 อันดับ คือ อายุ 65 ปีขึ้นไป ร้อยละ 37.24 รองลงมา คือ 55-64 ปี (30.10) และ 45-54 ปี (13.78) มัธยฐานอายุของผู้ป่วย เท่ากับ 62 ปี (อายุดำสุด 10 ปี, อายุสูงสุด 82 ปี) (รูปที่ 2)

กองระบาดวิทยา Division of Epidemiology

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข

Department of Disease Control, Ministry of Public Health

โรคลีเจียนแนร์มีรายงานผู้ป่วยเป็นประจำทุกปี โดยช่วงก่อนการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีรายงานผู้ป่วยสูงสุดในปี พ.ศ. 2562 40 ราย ต่อมาปี พ.ศ. 2563-2564 มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และมีการใช้มาตรการป้องกันและควบคุมการระบาด เช่น การล็อกดาวน์ การปิดสถานที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค เป็นต้น ส่งผลให้รายงานผู้ป่วยลดลงเหลือเพียง 1-2 รายต่อปี แต่เมื่อมีการผ่อนคลายมาตรการ และเปิดประเทศให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทย รายงานผู้ป่วยลีเจียนแนร์มีแนวโน้มพบผู้ป่วยมากขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2565 และในปี พ.ศ. 2566 มีรายงานผู้ป่วยสูงสุด 49 ราย (รูปที่ 3) ส่วนเดือนที่มีรายงานผู้ป่วยมากที่สุด คือ กุมภาพันธ์ (รูปที่ 4)

จังหวัดที่มีรายงานพบผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นจังหวัดท่องเที่ยว ได้แก่ ภูเก็ต กรุงเทพมหานคร ชลบุรี สุราษฎร์ธานี และกระบี่ (รูปที่ 5) โดยสถานที่ที่ผู้ป่วยให้ประวัติเข้าพักมากที่สุด คือ โรงแรม ร้อยละ (49.49) รองลงมา คือ รีสอร์ท (38.27) และเกสต์เฮาส์หรืออะพาร์ตเมนต์ (1.02)

การประเมินความเสี่ยงและมาตรการในการควบคุมป้องกันโรค

ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา พบจำนวนผู้ป่วยโรคลีเจียนแนร์มีรายงานเพิ่มสูงขึ้น พื้นที่ที่มีรายงานผู้ป่วยหรือผู้ป่วยรายงานว่าเคยเดินทางไปก่อนเริ่มอาการป่วยเป็นจังหวัดท่องเที่ยว ซึ่งน่าจะเป็นการติดเชื้อในประเทศไทย โดยอาจเนื่องมาจากการควบคุมดูแลระบบน้ำและระบบปรับอากาศที่ไม่ได้มาตรฐาน ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสี่ยงต่อการเจริญของเชื้อ Legionella pneumophila การติดตาม ควบคุม กำกับคุณภาพระบบน้ำและระบบปรับอากาศจึงมีความสำคัญ และจำเป็นต้องเร่งดำเนินการโดยตรวจสอบและปรับปรุงระบบน้ำและระบบปรับอากาศในสถานประกอบการ เพื่อป้องกันผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและสุขภาพของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการรณรงค์เรื่องการท่องเที่ยวและมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยมากขึ้น

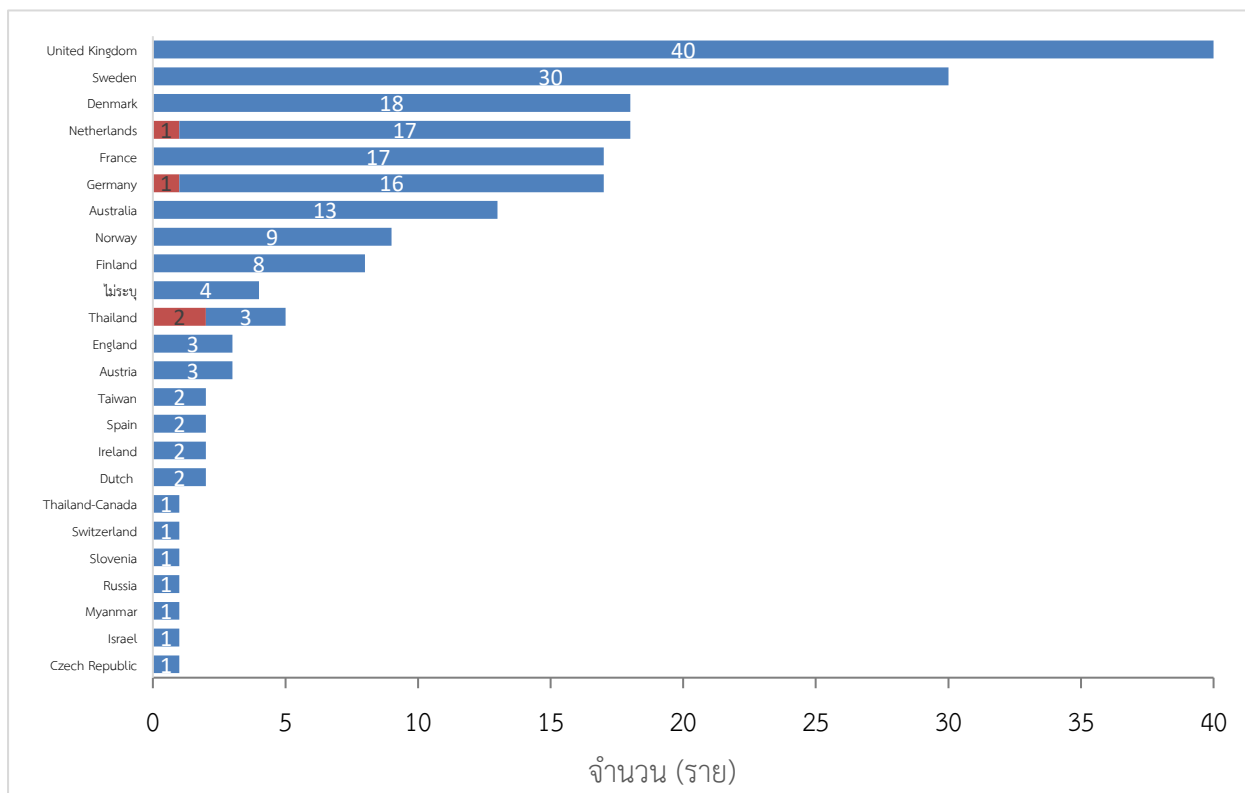
คำแนะนำเพื่อป้องกันการติดเชื้อสำหรับประชาชนทั่วไป

1. ดูแลสุขภาพให้แข็งแรง โดยออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และพักผ่อนให้เพียงพอ หากมีไข้ ไอ หายใจหอบเหนื่อย ร่วมกับความเสี่ยง คือ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่มีโอกาสได้รับเชื้อ Legionella pneumophila ควรรีบไปพบแพทย์โดยเร็ว
2. ทำความสะอาดเครื่องปรับอากาศอย่างถูกวิธีทุก 1-2 สัปดาห์
3. หากไม่ได้ใช้งานฝักบัวหรือก๊อกน้ำต่าง ๆ เป็นเวลานาน ควรเปิดน้ำทิ้งเป็นเวลา 20 นาที
4. หมั่นทำความสะอาดหัวฉีดอุปกรณ์ต่าง ๆ ไม่ให้อุดตัน
5. ทำความสะอาดถังน้ำในพัดลมไอเย็นทุกวันด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อหรือผงซักฟอก น้ำที่เติมควรเป็นน้ำสะอาดผ่านการฆ่าเชื้อ

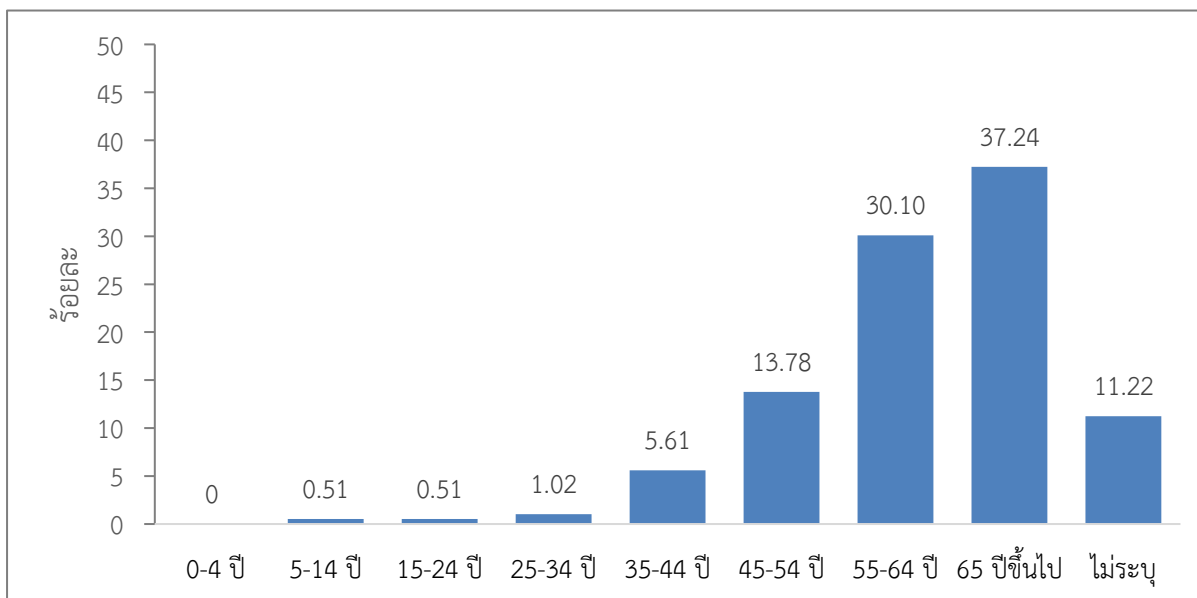
คำแนะนำสำหรับสถานประกอบการ

1. ควบคุมดูแลระบบน้ำและระบบปรับอากาศให้ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอุปกรณ์ที่เกี่ยวกับน้ำและความชื้น เช่น ระบบระบายอากาศ ฝักบัว ก๊อกน้ำ อ่างน้ำวน อ่างน้ำร้อน สระน้ำ น้ำพุ หรือเครื่องเพิ่มความชื้นภายในที่พักหรือสปา
2. กรณีสถานที่ หรือห้องพักมีการปิดหรือหยุดบริการชั่วคราว ให้ดำเนินการทำคลอรีนช็อค เปิดระบบน้ำให้มีการไหลเวียนทุกจุด ไม่เฉพาะเพียงห้องที่เปิดให้บริการ และควรดูแลบำรุงรักษาระบบน้ำและระบบปรับอากาศอย่างถูกต้อง เพื่อลดความเสี่ยงต่อโรคลีเจียนแนร์
3. ตรวจสอบปริมาณคลอรีนในน้ำ ไม่น้อยกว่า 0.2 ppm.
4. อุณหภูมิน้ำในระบบต้องสูงกว่า 60°C และน้ำที่ส่งออกต้องอุณหภูมิสูงกว่า 50°C
5. ทำความสะอาดแหล่งพบเชื้อด้วยสารละลายคลอรีน (เข้มข้น 10 ppm.) หรือน้ำร้อน (65°C นาน 5 นาที)
6. จัดทำประเมินความเสี่ยงจากโรคลีเจียนแนร์ โดยดำเนินการตรวจสอบระบบน้ำและระบบปรับอากาศให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

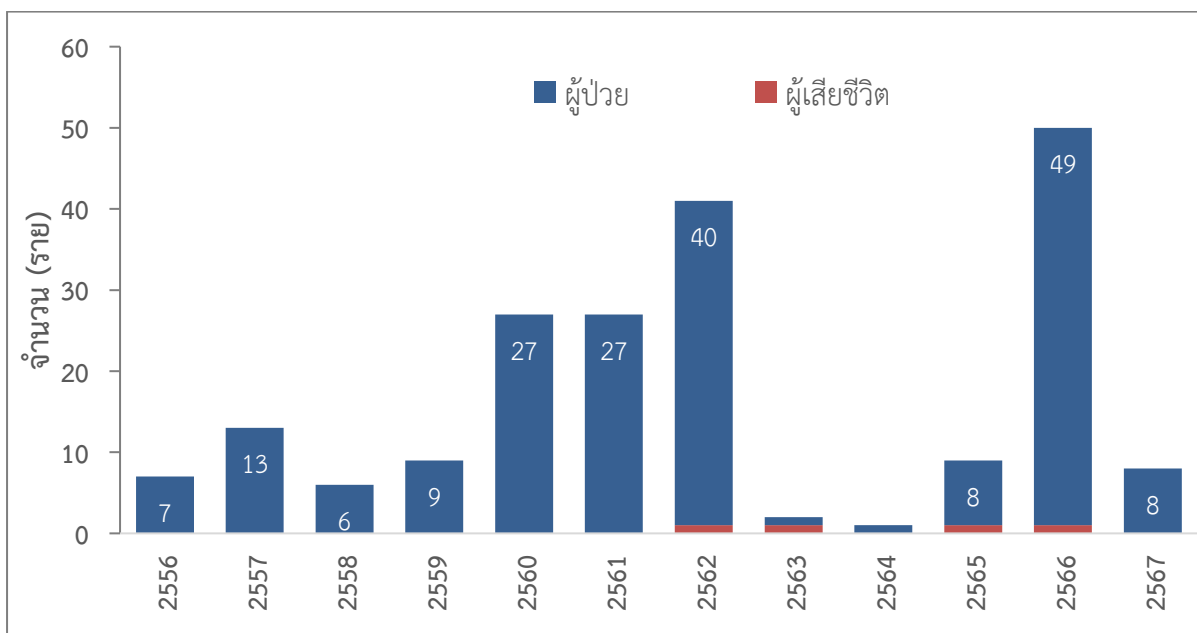
รูปที่ 1 จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตโรคลีเจียนแนร์ จำแนกตามสัญชาติที่ได้รับรายงาน ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2567

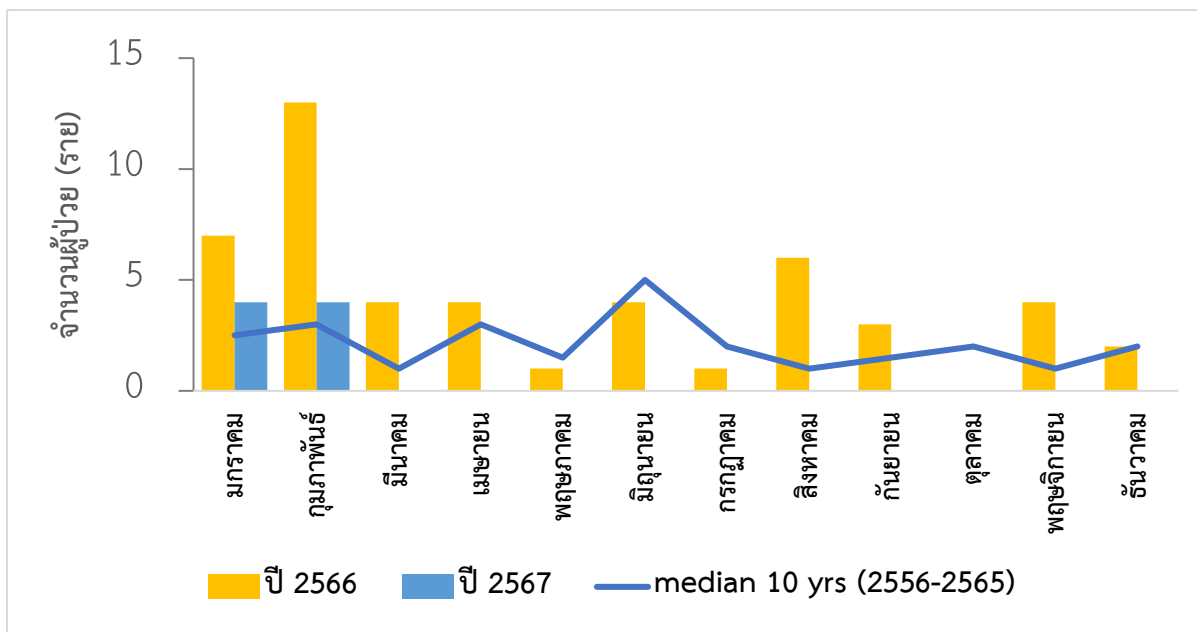
รูปที่ 2 ร้อยละของผู้ป่วยโรคลีเจียนเนร์ จำแนกตามกลุ่มอายุ ประเทศไทย ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556–2 มีนาคม 2567

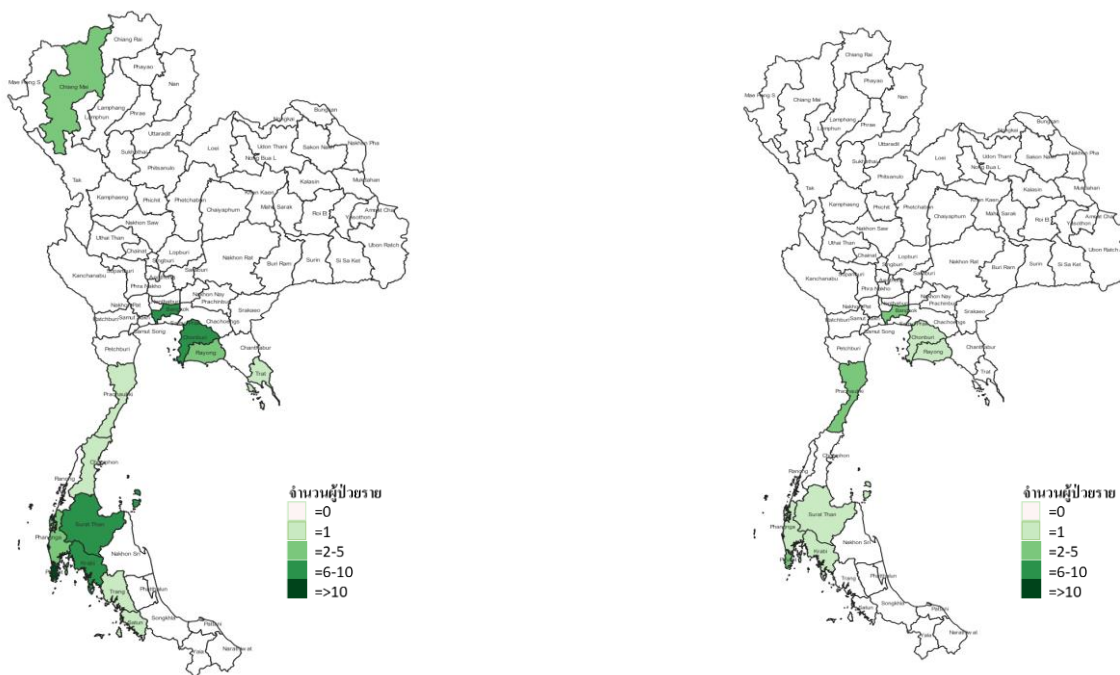
รูปที่ 3 จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตโรคลีเจียนเนร์ ประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2556–2567

รูปที่ 4 ผู้ป่วยโรคลีเจียนเนร์ จำแนกรายเดือน ปี พ.ศ. 2566, 2567 เปรียบเทียบค่ามัธยฐาน 10 ปีย้อนหลัง

รูปที่ 5 จังหวัดที่มีรายงานผู้ป่วยโรคลีเจียนเนร์เดินทางมาท่องเที่ยว ระหว่างปี พ.ศ. 2566-2567

*****

เรียบเรียงโดย : พญ.ภาวินี ดั่งเงิน อ้อยทิพย์ ยาโสภา
กลุ่มพัฒนาระบบเฝ้าระวังทางระบาดวิทยาโรคติดต่อ กองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค